

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טוולד) כי במצוות האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ט; **תמצית התשע"ט: אתנת, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; **מונה** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** – מאריך; **רבוי**; **דרגא** – מצרף; **תביר** – מחלק; ממעט, לא ממש; **טפא** – טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפא** – קב' שעשויה לגדול; יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תביר טפא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפא** – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונה רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אזלא** = גרש = גרשיים – יוצא מהענין; **קדמא ואזלא** – מלמד, רמז לכלל ופירוט, רבוי מיעוט) דרוש בפסוק כענין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; **תלישא-קטנה** = **תרסא** – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכתה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכתה: **זקף** – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה:

1.7 בבלי ערכין ל

1. ויקרא ה,ז:

וְאֵם-לֹא-תִנֵּיעַ יָדוֹ בִּי שֶׁה' וְהֵבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תָרִים אֵין-שְׁנֵי בְנֵי-יִנְיָהּ לָהּ אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:

2. ויקרא בהר כה,כח:

וְאֵם-לֹא-מִצָּאָה יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לֹא וְהִנֵּה מִמֶּכְרוֹ בְּיַד הַקֹּהֵן אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וְיִצָּא בְּיָבֵל וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: ס

בשני הפסוקים **וְאֵם-לֹא-תִנֵּיעַ יָדוֹ בִּי שֶׁה'** ו**וְאֵם-לֹא-מִצָּאָה יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לֹא** תבנית זקא סגול, מלמדת על ענין חלקי מהענין המדובר

אמנם בבלי ערכין ל – אינו דורש בגאולת שדה אחוזה מחלק הפסוק הבא **וְאֵם-לֹא-מִצָּאָה יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לֹא**, אבל מתבנית הטעמים נראה כי דרשות אחדות הנדרשות ממקראות אחרים בעצם הרמז לדרשתם נמצא במקרא זה.

וְאֵם-לֹא-מִצָּאָה – קדמא ואזלא, כעין כלל אופני הגאולה האסורים של שדה אחוזה.

יָדוֹ – רביעי, אחרי שאין גואל אחר, המוכר מוגבל (א) אינו לווה (ב) אינו מקבל מתנה (ג) לא ימכור ברחוק כדי לגאול בקרוב (ד) לא ימכור שדה רע כדי לגאול שדה טוב

דִּי הָשִׁיב לֹא – המלים מלמדות על גאולת כל השדה שנמכר (בבלי ערכין ל דורש זאת מ-כה,כו) **כְּרִי נִאֲלָתוֹ**,

דִּי הָשִׁיב לֹא – תבנית הטעמים זקא ... סגול אחד מתפקידיה ללמד על ענין חלקי מהענין המדובר. בתוך ההקשר של הכלל האומר **וְאֵם-לֹא-מִצָּאָה** בא ללמד שאינו גואל לחצאין – אינו גואל חלק מהשדה כפי האמצעים שבידו.

בבלי ערכין ל רבי שמעון לומד בגאולת שדה אחוזה שהוקדש, שכיוון שבשדה שהוקדש הורע כוח המקדיש ואם לא יגאל אפילו חלק, קודם ללוקח מההקדש או קודם לשנת יובל אזי יאבד נחלת אבות, התורה מאפשרת לו לגאול ע"י (א) לווה (ב) מוכר ברע (ג) מוכר ברחוק (ד) מקבל מתנה לגאול, (ה) גואל לחצאין – גואל חלק מהשדה כפי האמצעים שבידו. שלא כמו במכירת שדה אחוזה שגואל רק שלם.

רבי שמעון לומד מכפילות המלים **(וְי' בַּחֲתִי כוֹשׁ)** **וְאֵם-נֶאֱלָל יִנְאֵל** משמע שיגאל בשלבים היינו גואל לחצאין, ותבנית הטעמים מהפך פשטא, לרבי שמעון מוציא מהשוואה פשוטה לגאולת שדה אחוזה שנמכר שבו לא יכול לגאול לחצאין.

• בבלי ערכין ל

ירושלמי מעשר שני פ"ג ה"ג (וילנה כה,א - ב?) הערות **עורכי שוטנשטיין** בסוגריים ()

... סבתא הוות סברה מימר (שחכמים היינו רבי יהושע (עדויות ח,ו), סבורים ש) רואין את המחיצות כאילו עולות (מחורבנן וקיימות, שקדושת ירושלים קיימת אף בזמן הזה, ונמצא שאין לפדות מע"ש בירושלים בז"ה)

ואילין רבנין (רבי חנינא, רבי יונתן, רבי יהושע בן לוי סבורים כמו רבי אליעזר (עדויות ח,ו), ש) אין רואין את המחיצות כאילו עולות (אלא בטלה קדושת בית המקדש ובטלה קדושת ירושלים בז"ה ולכן אפשר לפדות מע"ש בירושלים בז"ה)

הערות עורכי שוטנשטיין: בתוך הערה 2 ... לחכמים שסוברים שלא בטלה קדושת ירושלים בז"ה בכל זאת אסור לאכול מע"ש בירושלים כאשר המזבח של בית המקדש לא קיים. ברייתא במכות יט,א עיין תוס' ד"ה ואי. משנה למלך על רמב"ם הל' בית הבחירה, ויד.

הערה 4 ... אמר רבי יהושע "מקריבין אף על פי שאין בית" ... מותר להקריב במזבח הבנוי במקומו של המזבח שנחרב, לפי ש"קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא"

הערה 5 ... בבלי מגילה ושבועות וזבחים ... אין הכרח שרבי אליעזר חוהק על רבי יהושע, ואפשר שמורה ש"קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא" אבל בירושלמי מע"ש פ"ג,ה"ג חולק וסובר שקדושה ראשונה בטלה בחורבן בית ראשון וקדושה שניה בטלה בחורבן בית שני.

הערה 6 ... אם בטלה קדושת ירושלים ובית המקדש, בטלה קדושת ארץ-ישראל ובטל חיוב תרו"מ, ומניין לנו שאין הדבר כן ולכלמהדעות צריך להפריש תרו"מ. יש מהראשונים שכתבו שיש לחלק בין קדושת המקדש וירושלים ובין קדושת ארץ-ישראל למצוות התלויות בה. קדושת המקדש וירושלים תלויה בבנין הבית, ומשחרב הבית נתבטלה קדושתם. אבל קדושת א"י אינה תלויה בבנין בית המקדש, ואפשר לומר שלא בטלה (תוס' מכות יט,א ד"ה ואי, זבחים ס,ב ד"ה מאי, ועיין רש"י בשני המקומות. ובראב"ד הל' בית הבחירה ו,טז. וגם לסוברים כי קדושת א"י בטלה מכ"מ מרבנן חייבים להפריש ב תרו"מ.

ויש מחלקים בין קדושת א"י למצוות התלויות בה ובין קדושת המקדש וירושלים כרבי יהושע שקדושת המקדש וירושלים לא בטלו ואילו קדושת א"י בטלה, והסיבה לקדושת המקדש וירושלין היא מהשראת השכינה בה שלא בטלה, ואילו קדושת א"י בטלה כי תלויה בכיבושה ע"י ישראל, וכיון שגלו אפשר כי הקדושה נתבטלה. רמב"ם הל' בית הבחירה ו,טז. תו' יבמות פכ"ב ד"ה ירושה, שבועות טז,א ד"ה נחלה.

בבלי ערכין לב,ב

אמר אביי, הכי קאמר: עד גמלא בגליל, עד גדוד בעבר הירדן, וחדיד ואונו וירושלים ביהודה. רבא אמר: גמלא – בגליל, לאפוקי גמלא דשאר ארצות, גדוד – בעבר הירדן, לאפוקי גדוד דשאר ארצות, אינך דלא איכא דכותיהו לא איצטריך ליה. וירושלים מי מיחלט בה? והתניא: עשרה דברים נאמרו בירושלים, אין הבית חלוט בה! אמר רבי יוחנן: בירושלים – דמוקפת חומה מימות יהושע בן נון, ולא כירושלים – דאילו ירושלים אין הבית חלוט בה, ואילו הכא הבית חלוט בהן. רב אשי אמר, לאו אמר רב יוסף: תרי קדש הוו? ה"נ תרי ירושלים הוו.

תניא, ר' ישמעאל בר' יוסי: למה מנו חכמים את אלו? שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום, אבל ראשונות בטלו משבטלה קדושת הארץ. קסבר: קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא. ורמינהי, א"ר ישמעאל בר' יוסי: וכי אלו בלבד היו? והלא

כבר נאמר: **(דברים ג,ד) שְׁשִׁים עִיר כָּל-חֵבֶל אֶרֶץ מִמְּלַכְתָּ עוֹג בְּכַשְׁן!**! אלא למה מנו חכמים את אלו? שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום; קידשום? הא אמרינן דלא צריך לקדשינהו! אלא מנאום; ולא אלו בלבד, אלא כל שתעלה לך מסורת בידך מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון – כל מצות הללו נוהגות בה, מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא! אפשר שהקשה לערים אחרות במלכות עוג שמחוץ לבשן המתוארות בתחילת הפסוק **(דברים ג,ד) וַנִּלְכְּדָם אֶת-כָּל-עָרֵיוֹ בְּעֵת הַהוּא**

לֹא הָיְתָה קִרְיָה אֲשֶׁר לֹא-לָקְחוּ מֵאֵתָם, תבנית טעמים פעמיים זקף בין שני קיסרים

ועל כל אלה חל הרישא של הפסוק הבא **[ה] כָּל-אֶלֶה עָרִים בְּצֻרַת חוֹמָה נִבְקָה דְלָתִים וּבָרִיחַ**.

כָּל-אֶלֶה עָרִים בְּצֻרַת חוֹמָה נִבְקָה – אזלא-גרש ... תביר כעין יצא להקל ולהחמיר, ע"פ **אנציקלופדיה תלמודית – בתי ערי**

חומה: להחמיר: תנאי לעיר חומה שהוקפה בחומה ע"י עכו"ם קודם לכיבוש יהושע,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני: (טויד"ל) כי במצותי האמנו – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ט; **תמצית התשע"ט: אתח, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; **מונה** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דרגא** – מצרף; **תביר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפא** = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תביר טפא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפא** – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **ורקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונה רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – הישק; **השלישי**: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשייף – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – מלמד, רמז לכלל ופרט, רבוי מיעוט) דרוש בפסוק כענין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; **תלישא-קטנא** = **תרסא** – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה, שגגה = שכתה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שער. מחיצה, עקירה, שגגה = שכתה. **זף** – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה:

להקל שאין עושים עיר חומה לעיר מקלט, אבל משלקוחם הלויים יכולים לבנות לה חומה ואין זה נחשב לעיר חומה שלא הוקפה ע"י עכו"ם קודם לכיבוש.

אם קדשה קדושה ראשונה שבטלה **להחמיר** ואף שבשעת מכירת בית ללא חומה נחשבת כעיר חומה. **להקל** ויש אומרים שאם קדושה ראשונה של א"י בטלה אז גם קדושת עיר חומה בטלה בנפול חומתה, ויש פוסקים כיון שאם נפלה החומה בטלה קדושתה (של העיר) מיד.

להחמיר ויש אומרים שאם קדשה לעתיד לבוא אז אין בטלה קדושת עיר חומה בנפול חומתה.

ערים בצלת חומה נבקה – דרגא תביר מרכא טפא – כעין קבוצת פרטים שעל כולם חל אותו ענין אפשר שהכוונה למצוות הנהגות בעיר חומה שכאמור בא להחמיר: טומאת מת, טומאת מצורע, מכירת בית שאם לא נגאל בתוך שנה למכירתו – נחלט בידי הקונה.

דרך נוספת של צירוף כפי' **פנים יפות ויקרא פרק כה** פירש"י חבל אפרכיא וכתוב בתורה כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה וגו', משמע שכל אפרכיא היתה מוקפת חומה גבוהה סביבה, מדלא אמר בלשון רבים חומות גבוהות משמע דקאי על אפרכיא שהיתה מוקפת חומה,

איבעית אימא: תרי תנאי ואליבא דר' ישמעאל. ואיבעית אימא: חד מינייהו **ר' אלעזר בר יוסי** אמרה; דתניא, ר"א בר יוסי אמר: **אשר לוא חומה (אשר-לא לוא חומה)** – אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן.

ויקרא בהר כהל; ואם לא-יגאל עד-מלאת לו שנה תמימה
וקם הבית אשר-בעיר אשר-לא לו חמה לצמיתת לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביביל:

מאי טעמא דמ"ד (ר' ישמעאל בר' יוסי): קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא? דכתיב: **(עזרא ג'ט) וינעשו בני-הגולה (נחמיה ח"ג) השבים מן-השבי. ספוט וישבו בספוט כי לא-עשו מימי יושע בן-נון כן בני ישראל עד היום ההוא ותהי שמחה גדולה מאד;** אפשר בא דוד ולא עשו סוכות עד שבא עזרא? אלא מקיש ביאתם בימי עזרא לביאתם בימי יהושע, מה ביאתם בימי יהושע ערי חומה, אף ביאתם בימי עזרא מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה; **נחמיה ח"ז:**

וינעשו כל-הקהל השבים מן-השבי. ספוט וישבו בספוט
כי לא-עשו מימי יושע בן-נון כן בני ישראל עד היום ההוא ותהי שמחה גדולה מאד:

תניא, ר' ישמעאל בר' יוסי: למה מנו חכמים את אלו? שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשו, אבל ראשונות בטלו משבטלה קדושת הארץ. קסבר: קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא.

וינעשו כל-הקהל – מונה תלשא, כעין שני תפקידי תלשא וזה יכול להיות אלפניו ולאחריו (ארבע תפקידים),

תפקיד אחד לאחריו מרמז כעין מחיצה על ענין בעל בחינה נעלה והוא קדושת ארץ-ישראל

השבים מן-השבי. ספוט וישבו בספוט – קדמא מרכא פסק זרקא מונח סגול, כעין תבנית לכתחילה ובפועל.

שקדושה שקידש יהושע את ארץ-ישראל **לכתחילה** הייתה צריכה להיות לתמיד, ועליה הוסיפו דוד ושלמה את קדושת ירושלים, אבל כפי המתברר מהמשך הפסוק, מפני שיהושע לא עקר יצר הרע לעבודה זרה פסק(ה) קדושת ארץ-ישראל בתלישת – בחורבן בית ראשון, פרט לקדושת ירושלים ((**רמב"ם הלכות בית הבחירה פ"ו, ה"ד – ה"ט**) קדושת ירושלים לא בטלה), וכאשר שבו שבי ציון, עזרא ואנשי כנסת הגדולה חידשו את קדושת ארץ-ישראל **בפועל** ע"י **ספוט וישבו בספוט** – זרקא מונח סגול (בתפקיד בהוספה מהענין על הענין) הוספת קדושה על הקדושה שנשארה היא קדושת ירושלים.

בבלי ערכין לבב, תניא, ר' ישמעאל בר' יוסי: למה מנו חכמים את אלו? שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשו, אפשר כי הנלמד

מ-**נחמיה ח"ז**, שמדובר על קידוש מחנה ישראל הוא המשך לקדושת מחנה ישראל במדבר שהיה מוקף בענני הכבוד **אור גנוז, ב' מוסקוביץ, סוכות ע' לו**, ... **(בבלי סוכה יא,ב)** כרבי אליעזר (במסעות במדבר) בענני הכבוד הקיפם שהוא ענין קדושת הסוכה, שנחיה מוקפים בכל גופנו מהמצוה המעולה וגו'. כלומר קדושת סוכה משמעותה ענני הכבוד, קדושת סוכה זאת תוספת על גוף הסוכה ותוספת זאת מרומזת בתבנית טעמים זהה בפסוקים המזכירים את סוכות. כלומר סוכות הולך ביחד עם ענני הכבוד ועם קדושת מחנה ישראל. **זמן שמחתנו, כהן דוד מאמר ה'ע' נט** ... הארת חג הסוכות היא הארת ענני הכבוד, וזה מתחדש בכל שנה בחג הסוכות וגו', ומשמעו כי גם עתה זוכים להארת ענני כבוד בלי לראותם. **שמן ראש, כץ אשר מפתחות** ענני הכבוד היה בהם (בחינת) (קדושת) ארץ-ישראל (ע' מו), **נתיבי חיים, אלעזרי חיים ע' רפח** ... כשיושבים בסוכה, על קדושת הארץ ישנה עוד הוספת קדושת הסוכה שהיא במקום ענני הכבוד.

(נחמיה ח"ז) ספוט וישבו בספוט – זרקא מונח סגול, תוספת קדושת סוכה על גוף הסוכה ומשמעותה ענני הכבוד המקיפים ומקדשים את מחנה ישראל. **אסופת מערכות – ו [דברים, מפתחות], גולדויכט, ח"י, וזאת הברכה, חמה ולבונה** וכך גם כן בהשראת קדושת ארץ ישראל, לא תוכל לעולם להשיג את תוקף בהירות אורם של ענני הכבוד שבמדבר.

אפשר כי זה הרעיון המסתתר בדיון על גובה סכך סוכה כשרה בין 10 טפח ועד 20 אמה ב-**בבלי סוכה ב,א** על הפסוק **(וי אמר כג,מג) למען ידעו דרתיכם כי בספוט הושבתי את-בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלהיהם:**

אמר רבה דאמר קרא **(וי אמר כג,מג) למען ידעו דרתיכם** – זרקא מונח סגול, תוספת בידיעה שמצות סוכה אינה רק גוף הסוכה אלא תוספת קדושת סוכה שמשמעותה ענני הכבוד, המרומזים בקרא וטעמיו **כי בספוט** – מונה רביע – מלמד על לפחות ארבע ענינים, וכאן מרמז לשבעה ענני כבוד, ארבעה מארבע רוחות, אחד למטה מתחת רגליהם שלא ילכו יחף **(תורה שלמה בהעלותך)** אחד מעל ראשיהם, אחד מלפניהם מיישר דרכם.

וב-**זהר פר' אחרי מות** דורש על קשר בין העלאת ענן הקטורת בקדש הקדשים ע"י כהן גדול והידמותו לשבעה ענני הכבוד וכך כהן גדול וענני הקטורת מכפרים על עם ישראל ומקדשים אותו. בבית ראשון גובה קדש הקדשים היה עשרים אמה (האם פנימי או

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (ט"ו) כי במצותך האמנותי - תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ט; תמצית התשע"ט: אתנת, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) - להגביל; מונח - רבוי; מהפך פשטא - מציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא - מצרף; תביר - מחלק, ממעט, לא ממש; טפקא = טרקה - שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפקא - קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפקא - קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפקא - קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפקא - קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף - בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו - סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול - מוסיף מהענין על גורע ממנו; פשטא - פשוט, 1; זקף-קטן - 2; זקף-גדול - 3; רביע - 4; מונח רביע - לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק - היקש; השלישיה: (קדמא - סדר קדימות; אזלא = גרש = גרשיים - יוצא מהענין; קדמא ואזלא - מלמד, רמז לכלל ופרט, רבוי מיעוט) דרוש בפסוק ככעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא - דרוש בפסוק שעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא - דרוש בפסוק ולפניו שעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכחה. זף - דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה:

חיצוני(?) וענן הקטורת היתמר עד לכל היותר עשרים אמה, שוב קשר לגובה מירבי של סוכה שסככה ודפנותיה כעין ענני כבוד המכפרים, מקדשים ומגינים על עם ישראל.

וַיַּעֲשׂוּ כָל-הַקָּהָל - מוֹנֵחַ תְּלָשָׁא, תַּפְקִיד אֶלְפִינוּ אִפְשֵׁר שִׁילְמַד עַל הַפְסוּק שִׁלְפִינוּ [טז] וַיִּצְאֻ הָעָם וַיְבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם סִכּוֹת אִישׁ עַל-גֻּגְלוֹ וּבְחֻצְרֵיתָהֶם וּבְחֻצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּבְרָחוֹב שְׁעַר הַמִּזְבֵּחַ וּבְרָחוֹב שְׁעַר אֶפְרָיִם: ס
למחיצות סוכות ברשות הרבים, וסוכות מפולשות, שיעורי לחי וקורה **אבן השם שר"ע הלכות סוכה סימן תרל** סוכה העשויה כמבוי צריך שיביא פס טפח ומשהו (ע"פ ר' יהודה **סוכה ז,א**), ורבי סימון ואיתימא רבי יהושע בן לוי אמר שצריך לעשות פס ארבעה ומשהו ולהעמידו פחות מג' טפחים סמוך לאחד משני הדפנות, וכן פסק **הרמב"ם בהלכות סוכה פ"ד, ה"ג** וכ"כ ב-**טור ובשר"ע סעיף ג'**. (אפשר שמכאן לימוד ללחי וקורה במבוי לעירוב חצירות ומבואות שהוא מדרבנן)
[טז] **וַיַּעֲשׂוּ - תרסא**, בתפקיד שיעור אפשר לשיעור גובה סוכה עד 20 אמה כגובה קדש הקדשים **בית האלהים** בבית ראשון שכך חידשו אותו שבי ציון בבית שני ומה שלומדים שבבית שני גובה קדש הקדשים היה שלושים אמה הוא בבית הורדוס

ואומר: (**דב' נצבים לה**) **וַהֲבִיאוּ תְּ אֱלֹהֶיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָּהּ**, מקיש ירושתך לירושת אבותיך, מה ירושת אבותיך בחידוש כל דברים הללו, אף ירושתך בחידוש כל דברים הללו.
מילת **וִירְשָׁתָּהּ** עשויה להיות במובן ירושה ועשויה להיות במובן הורשה - גירוש הכנענים
וַהֲבִיאוּ תְּ אֱלֹהֶיךָ - גרשיים מונח רביע, כעין יצא מן הכלל ללמד על עצמו או על הכלל כולו. אפשר כי כאן מקיש ביאה שניה לארץ לביאה ראשונה ללמד מה ירושת אבותיך בחידוש כל דברים הללו, אף ירושתך בחידוש כל דברים הללו.

ואידך(ר' אלעזר בר' יוסי)? דבעי רחמי על יצר דעבודה זרה ובטליה, ואגין זכותא עליהו כי סוכה.
מִן-הַשָּׁבִי וְסִכּוֹת וַיִּשְׁכְּבוּ בַסֶּפֶת - מרכא פסק זרקא, אפשר כי בקריאה ללא פסק המשמעות כפשט הכתוב, השייך לפסוקים שלפניהן בהם מדובר על איסוף עצים להקמת סוכות.

נחמיה ח,יד - טז: [יד] וַיִּמְצְאוּ כְּתוֹב בְּתוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' בְּיַד-יִשְׂרָאֵל בַּסֶּפֶת בְּחַג בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: [טז] וְאַחֲרַיִם וְיִשְׁמִיעִי וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל-עִרְיָהֶם וּבִירוּשָׁלַם לֵאמֹר צִוָּה ה' הָיָה וַהֲבִיאוּ עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל וְעַל-הָרֹס וְעַל-תְּמָרִים וְעַל-עֵץ עֹבֶת לַעֲשֹׂת סִכָּת כְּכָתוֹב: ס [טז] וַיִּצְאֻ הָעָם וַיְבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם סִכּוֹת אִישׁ עַל-גֻּגְלוֹ וּבְחֻצְרֵיתָהֶם וּבְחֻצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּבְרָחוֹב שְׁעַר הַמִּזְבֵּחַ וּבְרָחוֹב שְׁעַר אֶפְרָיִם: ס

בקריאה עם פסק ידרש שהגינה זכות עזרא על שבי ציון כמו סוכה וכעין הנאמר (**ישעיה ד,ג**) **וְסִכָּה תִהְיֶה לְצֵל-יוֹמָם מַחֲרֵב וּלְמַחֲסֶה וּלְמִסְתוֹר מִזֶּרֶם וּמִמְקָטָר: פ**

והיינו דקא קפיד קרא עילויה דיהושע [ישוע], דבכל דוכתא כתיב יהושע והכא כתיב (**נחמיה ח,יז**) **וַיֹּשֻׁעַ**, בשלמא משה לא בעא רחמי, דלא הוה זכותא דארץ ישראל, אלא יהושע דהוה ליה זכותא דארץ ישראל, אמאי לא ליבעי רחמי. והא כתיב: (**דב' נצבים לה**) **אֲשֶׁר-יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָּהּ**! הכי קאמר: כיון דירשו אבותיך ירשת את.

וַיֹּשֻׁעַ בֶּן-נֹון בֶּן-יִשְׂרָאֵל - קדמא מרכא פשטא זקף-קטן בתפקיד כעין לכתחילה ובפועל, כדרשת הגמרא, שלכתחילה יהושע היה צריך לבטל את יצר הרע של עבודה זרה מישראל וכיוון שלא בטל, כתוב שמו כאן ישוע חסר אות ה"ה (אפשר שכך שמו מכיל י' ה' מידת הגבורה ענין של יראת ה', וחסר אות ה"ה חסר כי לא ביטל יצר הרע)
בפועל בוטל יצר הרע ע"י עזרא ונחמיה ואנשי כנסת הגדולה.
אות ה"ה (שתי פעמים חמש) היינו החסיר עשר קדושות הכתוב במשנה "עשר קדושות הן. ארץ-ישראל מקודשת מכל הארצות וגו'"

ומי מנו שמיטין ויובלות? השתא משגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה בטלו יובלות, עזרא דכתיב ביה: (עזרא ב') כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים ושש מאות וששים הוה מני? דתניא: משגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט המנשה בטלו יובלות, שנאמר: (**ויקרא בהר כה,ג**) **וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל-יִשְׂבִּיָּהּ, בזמן ש-לְכָל-יִשְׂבִּיָּהּ עליה ולא בזמן שגלו מקצתן; יכול היו עליה והן מעורבין, שבט בנימין ביהודה ושבט יהודה בבנימין, יהא יובל נוהג? תלמוד לומר: לְכָל-יִשְׂבִּיָּהּ, בזמן שיושביה כתיקונן ולא בזמן שהן מעורבין!** א"ר נחמן בר יצחק: מנו יובלות לקדש שמיטין.

מִימֵי - תרסא, בתפקיד קביעת מחיצה בין תקופות שנים מנו שמיטין ויובלות, א"ר נחמן בר יצחק: מנו יובלות לקדש שמיטין, מנין יובלות לצורך מנין שמיטין ולא לצורך יובלות כי שנת יובל לא נוהגת עש שרוב ישראל בא"י ועל אדמותיהם מימי יהושע.
בבלי ערכין לב,ב מביא את חלק הפסק הדבור של הפסוק (**ויקרא בהר כה,ג**) **וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל-יִשְׂבִּיָּהּ** לברור מתי נוהג יובל, ודווקא החלק הראשון של הפסוק מלמד על קידוש שנת יובל
ויקרא בהר כה,י:

וּקְדַשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל-יִשְׂבִּיָּהּ
יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל-אחוזתו ואיש אל-משפחתו תִּשְׁבּוּ:
לְכָל-יִשְׂבִּיָּהּ - סלוק, מגביל ללמד כי יובל נוהג רק בזמן שיושביה כתיקונן ולא בזמן שהן מעורבין!